

ЗАТВЕРДЖЕНО

Антимонопольним комітетом України
(протокол засідання
Антимонопольного комітету України
від 05.03.2026 № 9 пункт б)

УЗАГАЛЬНЕННЯ ПРАКТИКИ РОЗГЛЯДУ ОРГАНОМ ОСКАРЖЕННЯ СКАРГ ЩОДО ЗАКУПІВЕЛЬ ПОСЛУГ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З РАДІОАКТИВНИМИ, ТОКСИЧНИМИ, МЕДИЧНИМИ ТА НЕБЕЗПЕЧНИМИ ВІДХОДАМИ

ВСТУП

Узагальнення практики здійснене Антимонопольним комітетом України (далі – Комітет) як органом оскарження у сфері публічних закупівель відповідно до статті 6¹ Закону України «Про Антимонопольний комітет України».

У зв'язку із соціальною важливістю питань проведення публічних закупівель на ринку послуг у сфері поводження з радіоактивними, токсичними, медичними та небезпечними відходами та з метою встановлення обставин, що створюють умови для можливої неефективної конкуренції на цьому ринку, Комітет у межах повноважень проаналізував та узагальнив практику розгляду Комісією Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель (далі – Комісія) скарг на рішення, дії та/або бездіяльність замовників під час здійснення таких закупівель.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ, ПЕРЕЛІК ТА КВАЛІФІКАЦІЯ ПРОАНАЛІЗОВАНИХ ПОРУШЕНЬ

Правові та економічні засади здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави, територіальних громад та об'єднаних територіальних громад визначаються Законом України «Про публічні закупівлі» (далі – Закон).

Відповідно до пункту 31 частини першої статті 1 Закону тендерна документація – документація щодо умов проведення тендеру, що розробляється та затверджується замовником і оприлюднюється для вільного доступу в електронній системі закупівель.

Основні вимоги до тендерної документації визначено частиною другою статті 22 Закону, згідно з якою тендерна документація повинна містити, зокрема, один або декілька кваліфікаційних критеріїв відповідно до статті 16 цього Закону та інформацію про спосіб підтвердження відповідності учасників установленим критеріям і вимогам згідно із законодавством.

Замовник вимагає від учасників процедури закупівлі подання ними документально підтвердженої інформації про їх відповідність кваліфікаційним критеріям (частина перша статті 16 Закону).

Відповідно до частини другої статті 16 Закону замовник установлює один або декілька з таких кваліфікаційних критеріїв:

- 1) наявність в учасника процедури закупівлі обладнання, матеріально-технічної бази та технологій;
- 2) наявність в учасника процедури закупівлі працівників відповідної кваліфікації, які мають необхідні знання та досвід;
- 3) наявність документально підтвердженого досвіду виконання аналогічного (аналогічних) за предметом закупівлі договору (договорів);
- 4) наявність фінансової спроможності, яка підтверджується фінансовою звітністю.

Таким чином, Закон визначає, що тендерна документація має містити не лише перелік кваліфікаційних критеріїв, а й перелік документів, що підтверджують відповідність учасника зазначеним критеріям і мають бути надані учасниками торгів у складі тендерних пропозицій.

Також згідно з частиною другою статті 22 Закону в тендерній документації зазначається інформація про необхідні технічні, якісні та кількісні характеристики предмета закупівлі, у тому числі відповідну технічну специфікацію (у разі потреби – плани, креслення, малюнки чи опис предмета закупівлі). Технічні, якісні характеристики предмета закупівлі та технічні специфікації до предмета закупівлі повинні визначатися замовником з урахуванням вимог, встановлених частиною четвертою статті 5 Закону.

Відповідно до частини першої статті 23 Закону технічна специфікація повинна містити опис усіх необхідних характеристик товарів, робіт або послуг, що закуповуються, у тому числі їх технічні, функціональні та якісні характеристики. Характеристики товарів, робіт або послуг можуть містити опис конкретного технологічного процесу або технології виробництва чи порядку постачання товару (товарів), виконання необхідних робіт, надання послуги (послуг).

Разом із тим тендерна документація може містити, зокрема, іншу інформацію, вимоги щодо наявності якої передбачені законодавством та яку замовник вважає за необхідне включити до тендерної документації (частини третя і четверта статті 22 Закону).

Тендерна документація не повинна містити вимог, що обмежують конкуренцію та призводять до дискримінації учасників.

Постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2022 року № 1178 затверджені Особливості здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування (далі – Особливості).

Особливості встановлюють порядок та умови здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом, із забезпеченням захищеності таких замовників від воєнних загроз на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування (пункт 1 Особливостей).

Замовники, що зобов'язані здійснювати публічні закупівлі товарів, робіт і послуг відповідно до Закону, проводять закупівлі з урахуванням Особливостей та з дотриманням принципів здійснення публічних закупівель, визначених Законом (пункт 3 Особливостей).

Основними нормативно-правовими актами, положеннями яких керується Комісія під час розгляду скарг щодо порушення замовниками порядку проведення процедур закупівель послуг із провадження господарської діяльності з надання послуг у сфері поводження з радіоактивними, токсичними, медичними та небезпечними відходами, є:

Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності»;

Закон України «Про управління відходами»;

Закон України «Про перевезення небезпечних вантажів»;

Закон України «Про страхування»;

Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з управління небезпечними відходами, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 05 грудня 2023 року № 1278 (далі – Ліцензійні умови 1);

Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів автомобільним транспортом, міжнародних перевезень пасажирів та вантажів автомобільним транспортом, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 02 грудня 2015 року № 1001 (далі – Ліцензійні умови 2);

Порядок класифікації відходів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2023 року № 1102 (далі – Порядок класифікації відходів);

Національний перелік відходів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2023 року № 1102 (далі – Національний перелік відходів);

Порядок видачі, відмови у видачі, припинення дії дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 19 грудня 2023 року № 1328 (далі – Порядок видачі, відмови у видачі, припинення дії дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів);

постанова Кабінету Міністрів України від 18 березня 2022 року № 314 «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану» (далі – Постанова КМУ від 18.03.2022 № 314);

Порядок видачі та оформлення свідоцтв про допущення транспортних засобів до перевезення визначених небезпечних вантажів, затверджений наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04 серпня 2018 року № 656, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 11 вересня 2018 року

за № 1042/32494 (далі – Порядок видачі та оформлення свідоцтв про допущення транспортних засобів до перевезення визначених небезпечних вантажів).

Відповідно до пунктів 14¹ і 24 частини першої статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» ліцензуванню підлягають такі види господарської діяльності, як:

діяльність з управління небезпечними відходами, яка ліцензується з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про управління відходами»;

перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів внутрішнім водним, морським, автомобільним, залізничним та повітряним транспортом, міжнародні перевезення пасажирів та вантажів автомобільним транспортом.

Орган ліцензування після встановлення відсутності підстав для залишення заяви про отримання ліцензії без розгляду розглядає її з метою встановлення відсутності або наявності підстав для відмови у видачі ліцензії шляхом аналізу підтвердних документів та одержання інформації з державних паперових та електронних інформаційних ресурсів (частина перша статті 13 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності»).

Згідно з частиною сьомою статті 13 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» у разі встановлення під час розгляду заяви про отримання ліцензії відсутності підстав для відмови у видачі ліцензії орган ліцензування приймає рішення про видачу ліцензії.

Рішення про видачу ліцензії набирає чинності з дня доведення такого рішення до відома ліцензіата шляхом внесення запису про нього до ліцензійного реєстру та оприлюднення на офіційному вебсайті органу ліцензування наступного робочого дня після його прийняття (частина дев'ята статті 13 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності»).

Ліцензійними умовами 1 визначений вичерпний перелік документів, які додаються до заяви про отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з управління небезпечними відходами, а також вичерпний перелік організаційних, кадрових, технологічних вимог, обов'язкових до виконання під час провадження такої діяльності.

Дія Ліцензійних умов 1 поширюється на всіх суб'єктів господарювання незалежно від їх організаційно-правової форми та форми власності, які в повному обсязі або частково провадять чи мають намір провадити господарську діяльність з управління небезпечними відходами

Ліцензійні умови 1 не поширюються на ліцензування господарської діяльності з перевезення небезпечних відходів.

Ліцензійними умовами 2 визначений вичерпний перелік документів, що додаються до заяви на отримання ліцензії на право провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів автомобільним транспортом, міжнародних перевезень пасажирів та вантажів автомобільним транспортом, а також встановлені організаційні, кадрові та технологічні вимоги до матеріально-технічної бази ліцензіата і засобів

провадження діяльності, обов'язкові для виконання під час провадження зазначеної діяльності.

Порядок видачі та оформлення свідоцтв про допущення транспортних засобів до перевезення визначених небезпечних вантажів визначає основні вимоги до механізму і процедури оформлення та видачі свідоцтв про допущення транспортних засобів до перевезення визначених небезпечних вантажів на всій території України.

Вимоги Порядку видачі та оформлення свідоцтв про допущення транспортних засобів до перевезення визначених небезпечних вантажів є обов'язковими для суб'єктів господарювання незалежно від форм власності та фізичних осіб, які є учасниками дорожнього перевезення небезпечних вантажів.

Зважаючи на положення Закону та Особливостей, замовники самостійно визначають умови тендерної документації та перелік документів, згідно з якими учасник повинен підтвердити свою відповідність таким вимогам.

Водночас такі диспозитивні дії замовника щодо вільного (на власний розсуд) і досить широкого трактування положень Закону щодо вимог до порядку підготовки тендерної документації, зокрема, в частині визначення кваліфікаційних критеріїв та способу підтвердження відповідності учасників встановленим критеріям, а також послуг у сфері поводження з радіоактивними, токсичними, медичними та небезпечними відходами, враховуючи специфіку закупівель, є причиною встановлення дискримінаційних (надмірних) умов у тендерній документації щодо таких закупівель.

Про встановлення замовниками дискримінаційних (надмірних) умов у тендерній документації свідчить насамперед значна кількість розглянутих Комісією скарг щодо порушення замовниками порядку проведення процедур закупівель послуг у сфері поводження з радіоактивними, токсичними, медичними та небезпечними відходами, що підтверджується такими кількісними показниками.

Так, протягом 2025 року на розгляд Комісії надійшло 283 скарги щодо процедур закупівель у зазначеній сфері, 169 з яких стосувались саме умов тендерної документації. За результатами розгляду задоволено (повністю або частково) 209 скарг.

У 2024 році на розгляд Комісії надійшло 292 скарги, 133 з яких стосувались умов тендерної документації. За результатами розгляду задоволено (повністю або частково) 212 скарг відповідними рішеннями Комісії.

Зазначені показники свідчать про те, що це питання не втрачає актуальності протягом останніх років.

РОЗДІЛ І

Найбільш поширеними порушеннями замовників процедур закупівель послуг у сфері поводження з радіоактивними, токсичними, медичними та небезпечними відходами є встановлення в тендерній документації неправомірних та/або дискримінаційних вимог до учасників торгів.

1. Порушення в частині встановлення у тендерній документації вимог щодо надання учасниками процедур закупівель у складі тендерних пропозицій ліцензій на провадження відповідного виду діяльності

Відповідно до частини дев'ятої статті 13 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» рішення про видачу ліцензії набирає чинності з дня доведення такого рішення до відома ліцензіата шляхом внесення запису про нього до ліцензійного реєстру та оприлюднення на офіційному вебсайті органу ліцензування наступного робочого дня після його прийняття.

При цьому ліцензійний реєстр – це автоматизована система збору, накопичення та обробки даних про суб'єктів господарювання, які в установленому законом порядку звернулися до органу ліцензування із заявою про отримання ліцензії, провадять діяльність на підставі ліцензії (пункт 11 частини першої статті 1 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності»).

Відомості, що містяться в ліцензійному реєстрі, є відкритими та загальнодоступними (пункт 6 Порядку формування і ведення ліцензійного реєстру, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2020 року № 755).

Враховуючи викладене, інформація про наявність у суб'єкта господарювання відповідної ліцензії може бути надана як витяг із ліцензійного реєстру.

Разом із тим Комісією встановлюються порушення замовників у частині включення до тендерної документації безальтернативних вимог щодо надання учасниками процедур закупівель у складі тендерних пропозицій саме ліцензій на провадження відповідного виду діяльності без передбачення можливості надати витяг з відповідного ліцензійного реєстру.

Приклади рішень Комісії: № 2068-р/нк-пз (UA-2025-01-21-015562-a), № 2127-р/нк-пз (UA-2025-01-30-013333-a), № 2504-р/нк-пз (UA-2025-02-07-005641-a), № 6019-р/нк-пз (UA-2025-04-01-003928-a), № 11816-р/нк-пз (UA-2025-07-15-004984-a).

Також Комісія виявляє порушення замовників процедур закупівель у частині встановлення вимог щодо надання ліцензії на господарську діяльність із перевезення небезпечних вантажів та/або небезпечних відходів, виданої саме учаснику процедури закупівлі, що унеможливорює залучення субпідрядника до

виконання відповідних послуг та надання у складі тендерної пропозиції ліцензії, виданої субпідряднику.

Приклади рішень Комісії: № 2068-р/нк-нз (UA-2025-01-21-015562-a), № 2127-р/нк-нз (UA-2025-01-30-013333-a), № 16246-р/нк-нз (UA-2025-10-15-002572-a).

2. Порушення в частині встановлення у тендерній документації вимог щодо надання учасниками процедур закупівель у складі тендерних пропозицій документів, що не належать до переліку вимог, обов'язкових до виконання під час провадження відповідної діяльності

Ліцензійними умовами 1 і 2 розмежовуються вичерпний перелік документів, що додаються до заяви на отримання відповідної ліцензії, та вичерпний перелік вимог (організаційних, кадрових, технологічних), обов'язкових до виконання під час провадження такої діяльності.

Водночас замовниками в тендерній документації встановлюються вимоги щодо подання учасниками процедур закупівель у складі тендерних пропозицій документів, які згідно з Ліцензійними умовами 1 і 2 додаються до заяви на отримання відповідної ліцензії, але не належать до переліку вимог, обов'язкових до виконання під час провадження такої діяльності, а також документів, наявність яких взагалі не передбачена відповідними ліцензійними умовами.

Як приклад можна навести вимоги замовників про надання таких документів:

висновку з оцінки впливу на довкілля у випадках, визначених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля».

Приклади рішень Комісії: № 1545-р/нк-нз (UA-2025-01-23-000508-a), № 3329-р/нк-нз (UA-2025-02-07-007620-a), № 3123-р/нк-нз (UA-2025-02-14-007121-a), № 8984-р/нк-нз (UA-2025-05-20-002724-a);

ситуаційної карти-схеми розташування виробничих площ об'єкта оброблення небезпечних відходів.

Приклади рішень Комісії: № 15947-р/нк-нз (UA-2025-10-07-011731-a), № 19326-р/нк-нз (UA-2025-12-16-002312-a);

документів, які підтверджують статус підприємства критично важливого для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період (довідка в довільній формі та/або розпорядження обласної військової адміністрації).

Приклади рішень Комісії: № 3044-р/нк-нз (UA-2025-02-13-006154-a), № 4020-р/нк-нз (UA-2025-02-27-007227-a), № 13391-р/нк-нз (UA-2025-08-15-009727-a);

свідоцтва про перевірку законодавчо регульованого засобу вимірювальної техніки.

Приклади рішень Комісії: № 3405-р/нк-нз (UA-2025-02-18-010581-a), № 3477-р/нк-нз (UA-2025-02-24-002860-a), № 15947-р/нк-нз (UA-2025-10-07-011731-a);

дозволу Державної служби з питань праці на експлуатацію обладнання.

Приклади рішень Комісії: № 2477-р/нк-пз (UA-2025-02-03-001742-a), № 2359-р/нк-пз (UA-2025-02-03-006735-a), № 16246-р/нк-пз (UA-2025-10-15-002572-a).

3. Порушення в частині встановлення у тендерній документації вимог щодо надання учасниками процедур закупівель документально підтвердженої інформації про їх відповідність кваліфікаційним критеріям

Одними з найчастіше оскаржуваних вимог тендерної документації в частині підтвердження відповідності кваліфікаційним критеріям є вимоги, встановлені замовниками, щодо документального підтвердження наявності працівників відповідної кваліфікації, які мають необхідні знання та досвід.

Як зазначалось вище, Ліцензійними умовами 1 і 2 визначений вичерпний перелік кадрових вимог, обов'язкових до виконання під час провадження відповідної діяльності.

Водночас замовниками в тендерній документації встановлюються додаткові (надмірні) вимоги до учасників процедур закупівель у цій частині, які не передбачені законодавством, зокрема відповідними ліцензійними умовами.

Такими є вимоги, зокрема, до кількості та переліку працівників, а також до необхідності підтвердження проходження працівниками навчань і здобуття кваліфікацій.

Приклади рішень Комісії: № 2127-р/нк-пз (UA-2025-01-30-013333-a), № 2146-р/нк-пз (UA-2025-01-30-013333-a), № 3123-р/нк-пз (UA-2025-02-14-007121-a), № 3312-р/нк-пз (UA-2025-02-11-012780-a), № 2359-р/нк-пз (UA-2025-02-03-006735-a), № 3324-р/нк-пз (UA-2025-02-11-012780-a); № 13630-р/нк-пз (UA-2025-08-22-006899-a).

Також поширеними є порушення в частині встановлення у тендерній документації вимог щодо надання учасниками процедур закупівель підтвердження наявності обладнання, матеріально-технічної бази та технологій.

Як було зазначено вище, Ліцензійні умови 1 визначають вичерпний перелік технологічних вимог, обов'язкових до виконання під час провадження господарської діяльності з управління небезпечними відходами.

Ліцензійні умови 2 також встановлюють технологічні вимоги до матеріально-технічної бази ліцензіата і засобів провадження діяльності, обов'язкові для виконання під час провадження господарської діяльності з перевезення небезпечних вантажів та небезпечних відходів.

Відповідно до частини третьої статті 16 Закону, якщо для закупівлі робіт або послуг замовник встановлює кваліфікаційний критерій, такий як наявність обладнання, матеріально-технічної бази та технологій та/або наявність працівників, які мають необхідні знання та досвід, учасник може для підтвердження своєї відповідності такому критерію залучити спроможності інших суб'єктів господарювання як субпідрядників / співвиконавців.

Скарги в цій частині здебільшого стосуються вимог тендерної документації не до самого переліку обладнання та матеріально-технічної бази, а до їх приналежності саме учаснику процедури закупівлі.

У зв'язку із цим практика розгляду Комісією скарг у зазначеній сфері свідчить про дотримання замовниками відповідних ліцензійних умов під час встановлення вимог саме до переліку (найменувань) матеріально-технічної бази учасників процедур закупівель.

Більшість порушень замовників у цій частині полягає у встановленні вимог щодо підтвердження наявності саме в учасника закупівлі власного обладнання та матеріально-технічної бази (спеціалізованого транспорту, сміттєспалювальної печі (інснераторного комплексу), демеркуризатору на переробку люмінесцентних ламп тощо) без надання можливості залучити обладнання, яке перебуває у власності субпідрядника / співвиконавця.

Приклади рішень Комісії: № 3405-р/нк-пз (UA-2025-02-18-010581-a), № 3123-р/нк-пз (UA-2025-02-14-007121-a), № 8343-р/нк-пз (UA-2025-05-12-006338-a).

Також Комісією під час розгляду скарг встановлюються порушення в частині визначення замовниками в тендерній документації вимог щодо надання учасниками процедур закупівель у складі тендерних пропозицій свідоцтв про допущення транспортного(их) засобу (засобів) до перевезення визначених небезпечних вантажів, тоді як тендерна документація (технічна специфікація) не передбачає інформації про небезпечні вантажі, перевезення яких здійснюється транспортними засобами відповідних типів, для яких Порядком видачі та оформлення свідоцтв про допущення транспортних засобів до перевезення визначених небезпечних вантажів передбачена наявність відповідних свідоцтв про допущення.

Відповідно до пункту 2 розділу II Порядку видачі та оформлення свідоцтв про допущення транспортних засобів до перевезення визначених небезпечних вантажів, зокрема, свідоцтво видається (продовжується) на всі транспортні засоби ЕХ/ІІ, ЕХ/ІІІ, FL, АТ, МЕМU категорій N та O, які успішно пройшли обов'язковий технічний контроль, придатні до перевезення небезпечних вантажів та відповідають вимогам частини 9 Європейської Угоди про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (далі – ДОПНВ), які застосовуються до відповідного типу транспортних засобів з урахуванням перехідних положень, визначених у главі 1.6 та підрозділі 9.2.1.1 ДОПНВ.

Згідно з приміткою підрозділу 9.1.2 глави 9.1 частини 9 додатка В до ДОПНВ «Допущення до перевезення транспортних засобів ЕХ/ІІ, ЕХ/ІІІ, FL і АТ і МЕМU» для транспортних засобів, за винятком транспортних засобів ЕХ/ІІ, ЕХ/ІІІ, FL і АТ і МЕМU, не потрібно спеціальних свідоцтв про допущення, крім свідоцтв, які потрібні згідно із загальними правилами безпеки, зазвичай застосовуваними до транспортних засобів у країні походження.

З урахуванням викладеного, якщо тендерна документація не містить інформації про небезпечні вантажі, перевезення яких здійснюється

транспортними засобами типів ЕХ/ІІ, ЕХ/ІІІ, FL і АТ і MEMU, то вимога про надання свідоцтва про допущення транспортного засобу до перевезення небезпечних вантажів вважається неправомірною та такою, що не узгоджується з вимогами технічної специфікації.

Приклади рішень Комісії: № 3059-р/нк-пз (UA-2025-02-13-001409-a), № 1673-р/нк-пз (UA-2025-01-20-017260-a), № 2477-р/нк-пз (UA-2025-02-03-001742-a), № 19326-р/нк-пз (UA-2025-12-16-002312-a).

Загалом, аналізуючи практику розгляду Комісією скарг про порушення в частині встановлення в тендерній документації на закупівлю послуг у сфері поводження з радіоактивними, токсичними, медичними та небезпечними відходами вимог щодо надання учасниками процедур закупівель документально підтвердженої інформації про їх відповідність кваліфікаційним критеріям, слід звернути увагу на таке.

Як було зазначено, відповідно до частини другої статті 16 Закону замовник установлює один або декілька кваліфікаційних критеріїв.

У тендерній документації зазначаються, зокрема, один або кілька кваліфікаційних критеріїв відповідно до статті 16 Закону з урахуванням положень Особливостей та інформація про спосіб підтвердження відповідності учасників процедури закупівлі установленим критеріям і вимогам згідно із законодавством (пункт 28 Особливостей).

У разі закупівлі послуг або робіт замовник вимагає від учасників процедури закупівлі подання ними документально підтвердженої інформації про їх відповідність кваліфікаційному критерію (кваліфікаційним критеріям) відповідно до статті 16 Закону (пункт 48 Особливостей).

Таким чином, законодавство не передбачає обов'язку замовника встановлювати в тендерній документації умови щодо підтвердження учасниками їх відповідності всім визначеним статтею 16 Закону кваліфікаційним критеріям.

При цьому Ліцензійні умови 1 і 2 визначають вичерпний перелік організаційних, кадрових, технологічних вимог, обов'язкових до виконання під час провадження відповідної діяльності.

Отже, наявність у суб'єкта господарювання відповідної ліцензії фактично вже свідчить про підтвердження органом ліцензування його відповідності зазначеним критеріям.

Враховуючи наведене, слід зробити висновок, що замовники в тендерній документації на закупівлю послуг (видів господарської діяльності), які підлягають ліцензуванню, зокрема послуг у сфері поводження з радіоактивними, токсичними, медичними та небезпечними відходами, можуть не вимагати підтвердження відповідності учасника таким кваліфікаційним критеріям, як наявність обладнання, матеріально-технічної бази та технологій та наявність працівників відповідної кваліфікації, які мають необхідні знання та досвід, оскільки наявність у суб'єкта господарювання відповідної ліцензії вже фактично свідчить про підтвердження органом ліцензування його відповідності зазначеним критеріям.

Водночас замовник не позбавлений права вимагати підтвердження учасниками процедур закупівель їх відповідності таким кваліфікаційним критеріям в обсягах, що не перевищують вимог, визначених Ліцензійними умовами 1 і 2.

Однак некоректне та/або надмірне встановлення вимог щодо відповідності учасника таким кваліфікаційним критеріям, як наявність обладнання, матеріально-технічної бази та технологій і наявність працівників відповідної кваліфікації, які мають необхідні знання та досвід, за наявності в учасника та/або його співвиконавців відповідної ліцензії лише призводить до збільшення строків проведення процедур закупівель та дає підстави для оскаржень таких вимог, оскільки ці критерії не є визначальними до якості надання послуг.

4. Порушення в частині встановлення в тендерній документації вимог до тари (пакування) відходів

Пункт 25 Ліцензійних умов 1 передбачає, що матеріально-технічна база здобувача ліцензії (ліцензіата) повинна відповідати таким мінімальним технологічним вимогам, зокрема: для збирання та зберігання відходів на підприємстві мають бути відведені та обладнані спеціальні майданчики, встановлена промаркована тара, відсіки, бункери тощо з чітким позначенням виду відходів. Конструкція та розміри тари мають забезпечувати легку заповнюваність і відвантаження відходів, унеможливлувати їх змішування, а також забруднення та псування відходів.

Практика розгляду Комісією скарг свідчить: вимоги тендерної документації щодо забезпечення учасником пакувальною тарою замовника не є протиправними та/або дискримінаційними.

Разом із тим порушення замовниками порядку проведення процедур закупівель послуг у сфері поводження, зокрема, з медичними відходами полягають у встановленні вимог до тари (пакування) відходів, не передбачених Ліцензійними умовами 1 і 2, в частині:

характеристик тари (пакування): розмір, щільність, об'єм тощо;

надання документів на тару (пакування), зокрема сертифікатів, у тому числі сертифікатів відповідності, та протоколів дослідження / випробування, вимог до оформлення таких документів, встановлення переліку суб'єктів, якими видані ці документи тощо.

Приклади рішень Комісії: № 1436-р/нк-пз (UA-2025-01-20-003700-а), № 1110-р/нк-пз (UA-2025-01-13-005024-а), № 1653-р/нк-пз (UA-2025-01-20-003700-а), № 2361-р/нк-пз (UA-2025-02-05-013655-а), № 18275-р/нк-пз (UA-2025-11-25-018256-а).

Крім того, Комісія неодноразово відзначала, що, включаючи до тендерної документації вимоги щодо забезпечення пакувальною тарою, замовник повинен визначити кількість такої тари для того, щоб учасники процедур закупівель мали можливість належним чином сформулювати свої тендерні пропозиції.

Приклади рішень Комісії: № 19326-р/нк-пз (UA-2025-12-16-002312-a), № 16246-р/нк-пз (UA-2025-10-15-002572-a).

5. Порушення в частині визначення замовниками кодів відходів і переліку операцій

Класифікація відходів відповідно до пункту 3 Порядку класифікації відходів проводиться:

- 1) утворювачами відходів, крім утворювачів відходів домогосподарств;
- 2) суб'єктами господарювання у сфері управління відходами.

Також Національний перелік відходів містить найменування групи, підгрупи, виду відходів.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про управління відходами» управління відходами – комплекс заходів із збирання, перевезення, оброблення (відновлення, у тому числі сортування, та видалення) відходів, включаючи нагляд за такими операціями та подальший догляд за об'єктами видалення відходів.

Стаття 1 Закону України «Про управління відходами» також містить визначення, зокрема, таких термінів:

операції з управління відходами – збирання, перевезення, відновлення та видалення відходів;

видалення відходів – операція, що не є відновленням відходів, навіть якщо одним із наслідків такої операції є використання речовин або енергії;

відновлення відходів – операція, у результаті якої відходи використовуються для корисних цілей, замінюючи матеріали, які мали бути використані для виконання певної функції або які підготовлені для виконання цієї функції на підприємстві чи в іншій господарській діяльності;

оброблення відходів – операція з відновлення або видалення відходів, включаючи підготовку відходів до таких операцій.

Перелік операцій із видалення відходів наведено в додатку 1, а перелік операцій з відновлення відходів – в додатку 2 Закону України «Про управління відходами».

Під час розгляду відповідних скарг Комісією систематично встановлювались порушення замовників, які полягають у некоректному визначенні переліку операцій щодо встановлених кодів відходів, що є дискримінаційним стосовно учасників, які мають ліцензію на право провадження господарської діяльності з управління відходами щодо відповідних операцій за кодами відходів, визначеними у тендерній документації.

Приклади рішень Комісії: № 2477-р/нк-пз (UA-2025-02-03-001742-a), № 1955-р/нк-пз (UA-2025-01-24-013803-a), № 3477-р/нк-пз (UA-2025-02-24-002860-a), № 1713-р/нк-пз (UA-2025-01-15-013046-a).

З метою повного та всебічного дослідження питання визначення замовниками кодів відходів та переліку операцій Комісія, користуючись установленими законодавством повноваженнями, неодноразово зверталась до

Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України із запитом про визначення кодів операцій щодо конкретних кодів відходів, а також про порядок і суб'єктів визначення кодів операцій із відходами взагалі.

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України повідомило, зокрема, що «Вичерпний перелік кодів операцій з управління відходами за кожним кодом відходів згідно Національного переліку чинним законодавством України не встановлено».

Також, посилаючись на положення чинного законодавства, Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України зазначило, що «перелік відходів та перелік операцій з управління відходами визначає сам суб'єкт господарювання при отриманні дозволу на здійснення операцій з оброблення відходами, виходячи з переліку основного технологічного обладнання, устаткування для оброблення відходів, які він має, наявної проектної документації, а також висновку з оцінки впливу на довкілля, яким оцінено допустимість провадження планованої діяльності та екологічні умови її провадження».

З огляду на викладене, у тому числі на інформацію, надану Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України, Комісія приймала рішення, у яких встановлено, що визначення замовниками в тендерній документації вичерпного переліку кодів операцій, дозвільні документи на проведення яких повинні мати учасники торгів, є дискримінаційним щодо суб'єктів господарювання, які мають такі документи на здійснення операцій із кодами відходів, що є предметом закупівлі.

Отже, для коректного здійснення закупівлі послуг у сфері поводження з радіоактивними, токсичними, медичними та небезпечними відходами замовнику достатньо визначити в тендерній документації перелік кодів таких відходів.

Приклади рішень Комісії: № 9400-р/нк-нз (UA-2025-05-29-005912-a), № 13188-р/нк-нз (UA-2025-08-11-009945-a), № 11981-р/нк-нз (UA-2025-07-23-006482-a).

РОЗДІЛ II

Аналізуючи практику Комісії з розгляду скарг на рішення, дії та бездіяльність замовників під час проведення процедур закупівель послуг у сфері поводження з радіоактивними, токсичними, медичними та небезпечними відходами, слід також звернути увагу на **перелік умов тендерної документації, які систематично оскаржуються потенційними учасниками процедур закупівель, але щодо яких Комісія приймає рішення про правомірність встановлення замовником відповідних вимог у тендерній документації.**

1. Умови тендерної документації щодо підтвердження наявності в учасників процедур закупівель договорів страхування

Відповідно до статті 28 Закону України «Про управління відходами» перевезення та маркування небезпечних відходів здійснюються відповідно до

Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів» та інших актів законодавства щодо перевезення небезпечних вантажів.

Перевізник небезпечних вантажів зобов'язаний, зокрема, здійснювати в установленому порядку страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів на випадок настання негативних наслідків під час перевезення таких вантажів (стаття 8 Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів»).

Суб'єкт перевезення небезпечних вантажів зобов'язаний укласти договір страхування відповідальності за шкоду, заподіяну життю і здоров'ю фізичних осіб, навколишньому природному середовищу, майну фізичних та юридичних осіб під час перевезення небезпечних вантажів, за класами страхування 10, 11 та/або 12, визначеними статтею 4 Закону України «Про страхування». Порядок та умови такого страхування можуть визначатися компетентним органом України з перевезення небезпечних вантажів за погодженням з Національним банком України (стаття 22 Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів»).

Частиною першою статті 4 Закону України «Про страхування» визначені класи страхування, зокрема:

клас 1 – страхування від нещасного випадку (у тому числі на випадок виробничої травми та професійного захворювання);

клас 10 – страхування відповідальності, яка виникає внаслідок використання наземного транспортного засобу (у тому числі відповідальності перевізника).

Згідно з підпунктом 12 пункту 16 Ліцензійних умов 2 ліцензіат повинен мати, зокрема:

чинний договір страхування відповідальності за шкоду, заподіяну багажу (вантажу) під час перевезення автомобільним транспортом, за класом страхування 10, визначеним статтею 4 Закону України «Про страхування», – у разі здійснення перевезень багажу (вантажу);

чинний договір страхування життя, здоров'я та працездатності водія та інших працівників, які здійснюють експлуатацію транспортних засобів, від нещасних випадків за класом страхування 1, визначеним статтею 4 Закону України «Про страхування»;

чинні договори обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (внутрішній договір обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності, договір міжнародного обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності) – у разі здійснення міжнародних перевезень пасажирів та/або вантажів.

Відповідно до пункту 21 Ліцензійних умов 2 у разі провадження господарської діяльності з внутрішніх та (або) міжнародних перевезень небезпечних вантажів та небезпечних відходів вантажними автомобілями

ліцензіат повинен, зокрема, мати чинний договір страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів за шкоду, заподіяну життю і здоров'ю фізичних осіб, навколишньому природному середовищу, майну фізичних та юридичних осіб під час перевезення небезпечних вантажів та/або небезпечних відходів, за класом страхування 10, визначеним статтею 4 Закону України «Про страхування».

Враховуючи наведене, Комісія приймає рішення про правомірність встановлення замовниками в тендерній документації вимог щодо надання у складі тендерних пропозицій підтвердження наявності в учасників процедур закупівель договорів страхування, які узгоджуються із зазначеними положеннями законодавства.

Приклади рішень Комісії: № 3477-рпк-пз (UA-2025-02-24-002860-a), № 1725-р/пк-пз (UA-2025-01-15-004168-a), № 1159-р/пк-пз (UA-2025-01-13-005283-a), № 5325-р/пк-пз (UA-2025-03-21-012114-a).

2. Умови тендерної документації щодо надання дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів

Відповідно до частини третьої статті 27 Закону України «Про управління відходами» суб'єкт господарювання у сфері управління відходами для провадження господарської діяльності з управління небезпечними відходами зобов'язаний:

- 1) мати дозвіл на здійснення операцій з оброблення відходів та ліцензію на здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами;
- 2) провадити діяльність на об'єктах оброблення відходів, які відповідають вимогам законодавства. Види відходів, що підлягають обробленню на таких об'єктах, повинні відповідати дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів.

Додатком 3 до Порядку видачі, відмови у видачі, анулювання дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів визначена форма, за якою видається дозвіл.

Відповідно до абзацу першого підпункту 1 пункту 1 Постанови КМУ від 18.03.2022 № 314 у період воєнного стану декларація про провадження господарської діяльності (далі - декларація), що надає право на провадження певних дій щодо здійснення господарської діяльності/виду господарської діяльності або частини виду господарської діяльності, крім видів господарської діяльності за переліком згідно з додатком 2, подається суб'єктами господарювання до органів ліцензування, дозвільних органів та суб'єктів надання публічних (електронних публічних) послуг та має містити відомості згідно з додатком 1.

Додаток 2 до постанови Кабінету Міністрів України від 18.03.2022 № 314 містить перелік видів господарської діяльності, які не можуть провадитися на підставі подання декларації в умовах воєнного стану:

вид господарської діяльності: здійснення операцій з оброблення відходів;

вид документа, який дає право на провадження господарської діяльності: дозвіл.

На підставі зазначеного Комісія приймає рішення про правомірність встановлення замовниками в тендерній документації вимог щодо надання учасниками в складі тендерних пропозицій дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів (небезпечних відходів, зазначених у тендерній документації).

Приклади рішень Комісії: № 1673-рпк-пз (UA-2025-01-20-017260-a), № 6204-р/пк-пз (UA-2025-03-27-005415-a), № 5401-р/пк-пз (UA-2025-03-17-013856-a).

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Враховуючи зазначену практику розгляду Комісією скарг щодо порушення замовниками порядку проведення процедур закупівель послуг із провадження господарської діяльності з надання послуг у сфері поводження з радіоактивними, токсичними, медичними та небезпечними відходами, можна зробити висновок, що надмірні вимоги, які висувають замовники в тендерній документації, значно ускладнюють процес підготовки учасниками процедур закупівель тендерних пропозицій і процес здійснення закупівель загалом, а також порушують основні принципи здійснення закупівель, визначені статтею 5 Закону.

Замовникам під час проведення процедур закупівель передусім слід керуватись визначеними Законом принципами здійснення публічних закупівель.

Крім законодавства у сфері публічних закупівель, необхідно дотримуватись також спеціального законодавства, відповідних ліцензійних умов тощо.

Особливу увагу потрібно звернути увагу на те, що ліцензійні умови визначають вичерпний перелік організаційних, кадрових, технологічних вимог, обов'язкових до виконання під час провадження відповідної діяльності.

Під час встановлення кваліфікаційних критеріїв та інших вимог у тендерній документації замовникам необхідно пересвідчитись, що такі вимоги не є надмірними та узгоджуються з відповідними нормами законодавства та ліцензійними умовами, а також безпосередньо з предметом закупівлі.

Крім того, замовникам рекомендується враховувати, що наявність у суб'єкта господарювання відповідної ліцензії фактично свідчить про підтвердження органом ліцензування його відповідності деяким кваліфікаційним критеріям.

Учасникам процедур закупівель рекомендується заздалегідь детально аналізувати вимоги тендерної документації та в разі виявлення дискримінаційних вимог звертатись до замовників за роз'ясненнями та до Комісії з метою захисту прав і законних інтересів, пов'язаних з участю в процедурах закупівлі.

Також учасники процедур закупівель повинні розуміти: якщо умови тендерної документації не оскаржувались у встановленому законодавством

порядку, вони мають бути виконані, а відповідні документи – надані в складі тендерної пропозиції.

Врахування зазначених практичних напрацювань замовниками й учасниками процедур закупівель забезпечить підвищення їхнього професійного рівня, позитивно вплине на ефективність підготовки тендерної документації та загалом на проведення процедур закупівель.

Голова Комітету

Павло КИРИЛЕНКО